

BUDKÄVLE FRÅN HOVDALA VÄNNER

Nr 2 2019

I detta nummer bland annat:

Sid 1 Medlemsresa 2019 – välkomna!

Sid 2 Meddelanden och Hovdals äldre historia

Sid 3 Årsmötet 2019

Sid 4 Vandrager och Wendels stuga

Sid 5 Årets tema och utställning på Hovdala

Sid 6 Ehrenborgs grav i Stockholm

 Snapphanespel på Hässleholms museum

 Bakboken gjorde succé på VGH museum

Sid 7 Årets styrelse i Hovdala vänner

Medlemsresan 2019 – välkomna!!!!

Samling den 30 augusti 2019 kl 08,45

med egna bilar på Österås stora parkering i Hässleholm

**Medlemmar som saknar bil och angivit detta i sin anmälan
hämtas samma tidpunkt vid Hembygdsmuseet i Hässleholm.**

Vi samåker i lämpliga konstellationer!

**Resan går till Kristianstad där vi ägnar förmiddagen åt en historisk
stadsvandring inom det ursprungliga stadsområdet norr om Stora torg!**

Vi strosar runt i stilla tempo en knapp kilometer med flera stopp!!

Sedan blir det visning av Kronohuset och en lunch där.

Efter maten far vi till Lillö för en borgvandring!

Guide under hela dagen blir Kenneth Lindborg!

Kostnaden för lunch och visning uppgår till 150 kr och betalas av resenären på plats!

I övrigt inga kostnader mer än bilresorna!

Begränsat antal deltagare och förbeställd mat!

Anmälan är därför obligatorisk och bindande!

Anmälan senast den 16/8 till Hans Inge Lindulf

Tel 0451-89 109 eller 0704-03 52 11; mail: hich.lindulf@comhem.se

Det är inte för sent att hjälpa till på Hovdala slott 2019!!

Hovdala vänner har en del kvar att göra! Alla medlemmar uppmanas att hjälpa till!!

Dessa insatser kvarstår under 2019:

- Kassatjänst under medeltidsdagarna den 31 maj och 1 juni (södra entrén)
- Plantering m m i Slottsträdgården under vecka 23 eller vecka 24
- Midsommarfirande på Hovdala slott enligt gammal sed!
Anmälan snarast till Hans Inge Lindulf 0451-89 109 eller 0704-03 52 11; mail: hich.lindulf@comhem.se!!
- Kassatjänst under sex berättaraftnar i sommar (26 juni - 31 juli)
Anmälan direkt till Hovdala slott: Butiken 0451-183 70 eller AnnMargret Lennartsson 0734-25 36 12!!

Fira midsommar på Hovdala slott!

Midsommarafton Kl 10 kläs midsommarstången med grönt ris och löv.

Kl 13 kompletteras midsommarstången med vackra blommor! Alla som vill välkomnas att ta med sig egna blommor och att hjälpa till med blomstersättningen.

Sedan är vi framme vid den högtidliga resningen av stången som äger rum under ackompanjemang av spelemän. Ett kortare midsommartal kan också utlovas!

Sedan blir det gladlynta midsommardanser runt stången. Om vädret skulle visa upp sig från sin sämsta sida kommer festligheterna att förläggas till intilliggande loge.

Alltså midsommar firas i alla väder!!

Medlemmar som vill hjälpa till med evenemanget är välkomna!! Ring Tage Steen, 0708-74 90 63, för upplysningar!!

Hovdalas äldsta historia enligt artiklar av Sven-Eric Nilsson

Sven-Eric Nilsson var en jurist och politiker från Göingebygden och hade under sin karriär många fina titlar såsom minister, ambassadör och generaldirektör. På sin fritid forskade han i Göingebygdens historia och samlade på sig ett stort bibliotek som nu finns på Hovdala slott. Han har vidare givit sig in i debatten om Hovdalas äldre historia. Med utgångspunkt från tre artiklar i Norra Skåne daterade 10.1.1988, 17.9.1996 och 15.12.1997 ska nu i sammandrag återges Nilssons syn på tre frågor som rör Hovdalas äldre historia. - **Den första frågan gäller från vilken tidpunkt som Hovdala finns belagt i historiska källor.** I två av artiklarna (från 1996 och 1997) reagerar Nilsson mot påståenden i utgivna och till synes auktoritativa bokverk från slutet av 1900-talet om att namnet Hovdala återfinns i skrifter från år 1130. Nilsson hävdar att påståendet saknar historisk grund och anger att det kan härstamma från en slottsherre som missförstått en äldre handling. Uppgiften har sedan spridits ganska brett i olika publikationer. Nilsson menar att det första skriftliga belägget om bosättning i Hovdala härstammar från året 1389 i form av en icke bevarad donationshandling. Handlingen är dock känd från en registeranteckning under 1600-talet. - **Nästa fråga i Nilssons artiklar gäller spørgsmålet om var det första Hovdalasätet fanns.** Nilsson anger att "enligt en tradition som

antecknats i sen tid” ska Hovdals sätesgård ha funnits på höjden Gårdstalien öster om det nuvarande slottet. Sedan Nilsson beskrivit de arkeologiska fynden på Gårdstalien tar han upp frågan om ”en annan borgplats?” Nilsson anger att även på den så kallade Borgkullen i Hjorthagen finns rester av svunnen bebyggelse som kan ha varit den tidigare sätesgården. I detta sammanhang omnämner även Nilsson Torsten Karlssons texter i P 2 Kamratförenings skrift om Hovdala från 1988. Nilsson synes mena att det inte finns något klart svar på denna fråga utan svaret får lämnas öppet. - **Den tredje frågan som här ska återges avser spørgsmålet hur Hovdala var ordnat under 1500-talet.** Nilssons tes är att det finns handlingar som visar att så sent som 1545 var Hovdala inte endast en sätesgård utan även en bondby. I den första och mest omfattande artikeln från 1988 utvecklar Nilsson sin syn på frågan. Artikel är i viss mån en polemik mot Kamratföreningens ovan nämnda skrift. Nilsson åberopar bland annat ett bytesbrev av markegendom. Bytet stämmer enligt Nilsson väl överens med en utveckling till en koncentration och stordrift av adelsgårdarna i Skåne på 1500-talet. Han anger också att tidigare var en sätesgård ofta en av flera bondgårdar i en bondby. Med flera hänvisningar beskriver också Nilsson att det 1545 fanns utöver sätesgården fyra bondgårdar i Hovdala. Genom bytesbrevet samlades alla gårdarna i en hand. Därmed blev med tiden hela Hovdala en sätesgård och detta i sin tur ledde till en gränsbestämning. (”Gränsbestämning” finns inte som en lantmåteriförrättning i den nuvarande lagstiften men i många äldre lagverk stadgas om denna form av förrättning.)

Här ägde årsmötet rum 2019!

Årsmötet den 14 mars 2019 på Hovdala

Hovdala vänner avhöll sitt stadgeenliga årsmöte i Förvaltarbostaden på Hovdala slott även i år. Vi fyllde helt det rum på andra våningen som ställts till förfogande. Omkring 30 medlemmar samlades. Mötet påropades och omedelbart därefter utsågs Olavi Olson till mötets ordförande och Elizabeth Möller till protokollförare. Sedan genomfördes årsmötet i god ordning, helt enligt alla bestämmelser i våra stadgar. Både bokslutet och verksamhetsberättelsen godkändes av årsmötet liksom budget och verksamhetsplan för 2019. Vid mötet beviljades den gamla styrelsen ansvarsfrihet. Årsmötet var helt utan dramatik. Styrelsens sammansättning framgår nedan. Det blev omval på alla poster men någon föreningsordförande stod inte att finna. När mötet klubbats av var det en efterföljande kaffepaus, också den utan dramatik. Sedan var det dags för dramatik genom dagens underhållning i form av föredrag av sekreteraren i Cederborgsällskapet **K G Jonsson, Osby**, som berättade om **författaren Carl August Cederborg** och om Cederborgsällskapet. Cederborg föddes 1849 vid Wanås gods, där fadern var informator. Fadern blev sedermera kyrkoherde och prost. Det var sedan tänkt att unge Cederborg skulle gå i faderns fotspår och han vann inträde på Katedralskolan i Lund 1864. Studierna gick inte så bra där och Cederborg tyckte inte om alla klassiska ämnen. Han lämnade skolan vid 18 års ålder och ägnade sig åt lantbruksarbete. Cederborg skaffade sig med tiden en egen gård norr om Kristianstad och började samtidigt medverka i en lokal tidning. Han lade dock ner sitt landbruk och flyttade till Helsingborg där han blev delägare i en tidning med ett förlag. Cederborg skrev artiklar under signaturen ”Håkan”. Han gjorde en kort sejour i Göteborg och gav ut sitt första bokverk 1896 för att därefter bli anställd hos Allers i Stockholm 1898. Det första välkända verket ”Göingehövdingen” kom ut 1899. Cederborg gav sedan ut flera böcker och blev författare på heltid 1905. Sammantaget gav Cederborg ut omkring 40 böcker. De flesta var historiska äventyrsromaner. Han skrev också enligt tidens sed en tänkebok som dock inte gavs ut. I Cederborgs romaner

utgjordes persongalleriet av verkliga personer och platserna var autentiska men berättelserna var i huvudsak uppbyggda. Cederborg hade avlyssnat många muntliga berättelser som inspirerade honom. Cederborg betonade tydligt det onda och det goda i sina böcker. Mycket handlade om snapphanar vilka Cederborg beskrev som grymma. Han byggde upp starka stämningar i böckerna och läsarna fick ibland läsa vidare mer än ett kapitel för att finna upplösningen av en spänningsladdad situation. Cederborg uppfann måhända begreppet "cliffhangerr"? Vi tackar för ett mycket givande föredrag.

Vandrardag på Hovdalaområdet även i år! Wendels stuga målas och visas sedan!

Hässleholm Hovdala vandrarförening planerar att även i år genomföra en vandrardag och den förläggs som vanligt till Hovdalaområdet. **Datum är fastställt till söndagen den 8 september 2019.** En ganska nybliven tradition leder till att det kommer att vara öppet på Wendels stuga den dagen för vandrare och andra intresserade. Hösten 2018 var stugan öppen kl 10 – 14 och hela tiden fanns det en beredskap för att genomföra en visning av stugan för den eller de som så önskade.

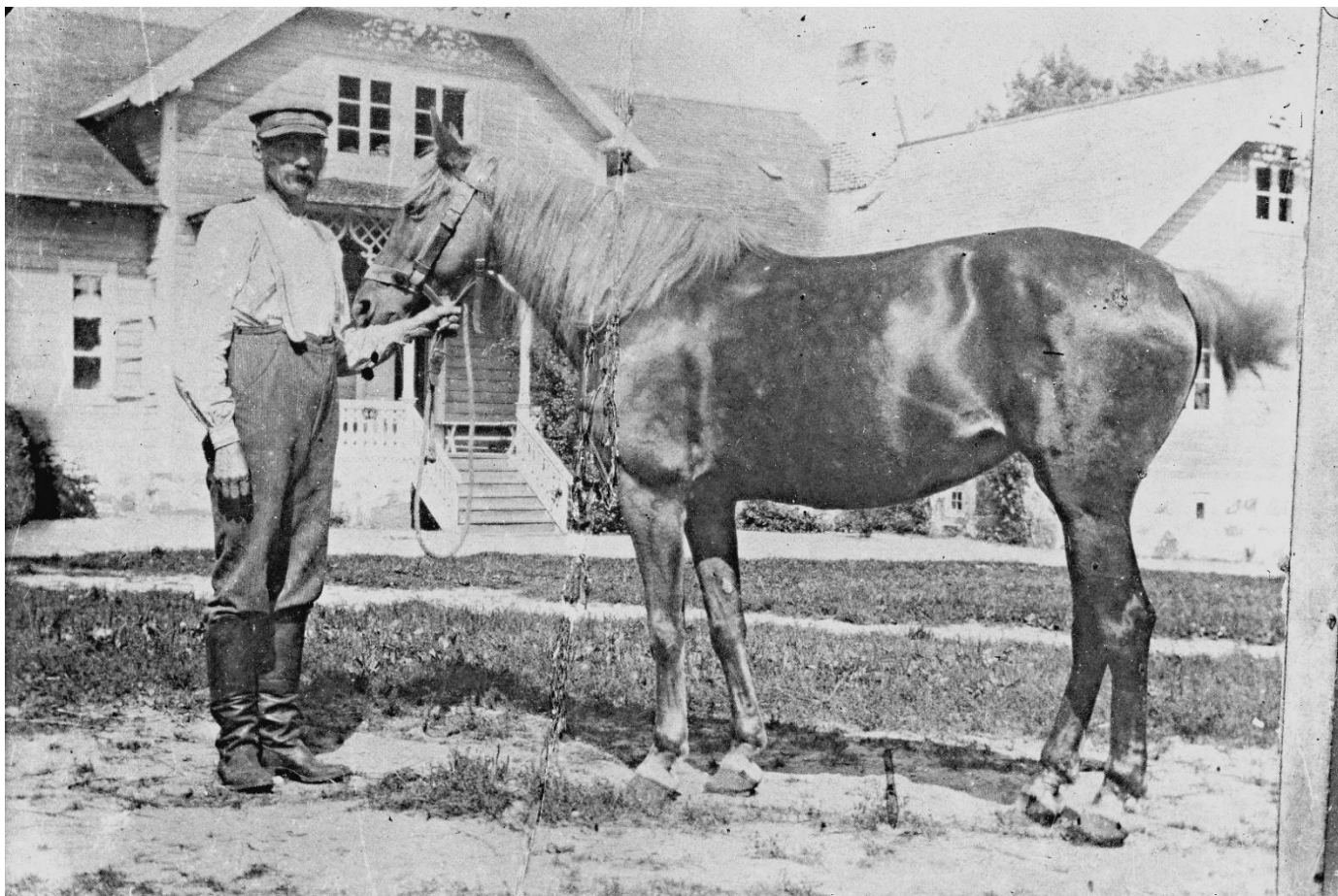
Den övre bilden visar fasaden före behandlingen och den nedre efter den andra behandlingen

Som det i dag ser ut kan samma möjlighet erbjudas även i år. **Enligt preliminära planer ska Wendels stuga presenteras även på Hembygds museet i Hässleholms lördagen den 7 september.** Detta blir höstens första evenemang under rubriken "Lördagsöppet på hembygds museet". Förutom muntlig information kommer bilder och texter med anslutning till att stugan visas. Det ter sig naturligt att avhålla dessa båda programdagar efter varandra. Publiken på Hembygds museet kommer att stimuleras att besöka Wendels stuga dagen efter, alltså under Vandrardagen den 8 september. - Tidigare i vår (i början av mars) inköpte Hembygdsföreningen en förpackning med ämnet "Grön fri" som skulle ta bort den gröna beläggningen på stugans framsida. I planerna ingår också att rödmåla denna vägg till sommaren. Två erfarna medlemmar i föreningen (alltså inga "gröngölingar" direkt) blandade till och apterade ämnet på väggen en dag. När det hela torkat skulle behandlingen avslutas med att "Grön fri" och ursprunglig grönbeläggning enkelt skulle kunna borstas bort. Detta lyckades inte riktigt bra. Behandlingen gjordes om en gång till. När redaktören sista dagen i mars månad besökte stugan kunde han konstatera att både grön beläggning och rödfärgen delvis försvunnit på vissa ytor. Vi ser nu fram mot rödmålningen och hoppas kunna visa

upp en fin nordlig fasad på byggnaden under hösten och framför allt på vandrardagen!?? Bilderna ovan visar upp utseende före den första behandlingen och utseendet den 31 mars 2019.

Årets tema på Hovdala slott – teater av HeTs och vandringar belyser temat!!

Hovdala slott har även i år ett tema för den offentliga verksamheten. Temat är inriktat på de personer som levt inom Hovdalaområdet och som inte tillhört herrskapsfolket. Det kommer att handla om det arbetande folket med andra ord. Flera av programpunkterna kommer att ha denna inriktning. Det kommer bland annat att märkas i valet hur de guidade visningarna genomförs och i annan programverksamhet. Till detta kommer att Hässleholms Teatersällskap ska besöka Hovdala med ett teaterstycke som uppförs **16 juni, 23 juni och 7 juli med två föreställningar per dag: kl 13 och kl 15**. Teatern handlar om pigor och drängar på Hovdala. Ensemblen beräknas uppgå till omkring 15 personer. Teatern uppförs utomhus på olika platser inom slottsområdet. Presentatörer blir Peter Alf och Olavi Olsson, som också ska lotsa publiken mellan de olika skådeplatserna. Det blir alltså en vandrande teaterpublik som får bese dramatiken på flera ställen runt Hovdala slott. Ett liknande system av teater har flera år genomförts av HeTs i Hässleholm, senast med Hässleholms festplatser som tema. – Under sommaren kommer Peter och Olavi också att leda vandringar på Hovdala med rubriken "De outhärliga", vilka alltså är att de arbetande som inte tillhört herremansklassen. Dessa vandringar kommer att inledas på utställning (se nästa rubrik) på loftet ovanför restaurangen. Sedan bär det iväg ut på borggårdarna och in i slottets "skrymslen". **Vandringarna "De outhärliga" genomförs 25 juni, 9 juli och 23 juli.** - Utöver dessa kommer tre vandringar under sommaren att återge 1600-talet – alltså förra årets tema. De senare vandringarna ska äga rum 2 juli, 16 juli och 30 juli.

Kusten på Hovdala Ola Persson Wendel som 1897 fick pris för 27 års tjänst. Foto H Piil

Årets utställning på Hovdala

Årets utställning på loftet i restauranglängan kommer också att vara inriktat på årets tema på Hovdala. Ett antal miljöer kommer att byggas upp för att visa hur torpare, hantverkare, drängar och pigor har haft det under slottets "befäl". Flera personer ur det förgångna kommer att namnges och beskrivas. I den mån det finns bilder kommer dessa att visas. Personal från Hovdala har i omgångar besökt Hembygds museet för att undersöka om föremål kan lånas in till utställningen. Även lämpliga klädedräkter har efterfrågats. Vi ser nu fram mot utställningen som kan var väl värd att se. Efter detta året vet vi mycket mer om alla personer med lägre social rang i det klassamhälle som en sätesgård likt Hovdala utgjorde.

En Ehrenborgsk grav vid Klara kyrka i Stockholm, av Stig Persson

Vid ett tågbyte på Stockholms station 2018 var det lång väntetid. Gick till Klara Kyrka. Nästan alla gravstenar var borta men en stor gravsten fanns kvar nära dörren. Blev förvånad då det var ett välkänt namn på gravstenen. Bokstäverna var förgyllda men "tilltufsade". Man kunde läsa:

*Casper Isak Mickael
Ehrenborg
F 17. Nov 1788
Hjälshult
Allerum
D 16. Sept 1823
Klara församling
Justitieombudsman
Vise landshövding*

I dopboken står det:

"D:19 döptes på Hielmshult högvälborne riddaren och majoren Jöns Ehrenborgs son Casper Isac Michael, första barnet efter ett 13-årigt egtenskap med högvälborna frun Beata Maria Tham uppkallad efter farfader, morfader och ädle farbrodern, Högvälborne fr majorskan Stralenberg född i Konov, representerad av fru ryttmästerskan Hedvig Ehrenborg född Klingspor. Fru majorskan Ehrencrona, fru Elisabeth Silversvärd samt öfwersteliut. och ridd: Michael Ehrenborg och kammarher: Christ; D.Ehrenborg. Lieutenant Sebast: Tham"

Kusken Nils Petter Wendel med Charlotta och Casimir Ehrenborg i landån år 1927

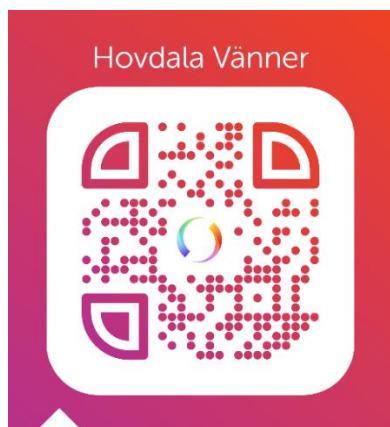
Snapphanespelen på Hässleholms museum i filmform!!

En film som spelades in 1992 då ett dramatiskt skådespel ägde rum på Hovdala slott kommer att visas på Hässleholms museum **lördagen den 13 juli 2019 kl 12.30. Titeln på filmen är "Snapphanespelen på Hovdala"**. Den handlar just om det som titeln avslöjar. Filmvisningen ingår i det schema av aktiviteter på Hässleholms museum som de olika museiföreningarna arrangerar. Filmen kommer att visas i Hembygdsföreningens vagnhall där Hovdala vänner hade sitt årsmötet 2016. Denna filmvisning kommer att återupprepas en annan lördag men datum är inte bestämt. Information kommer att sättas ut på Hembygdsföreningens hemsida och på kommunens evenemangskalender. Vi kommer också att försöka lägga in nästa datum på Hovdala vänners hemsida.

Bakboken gjorde succé på Hembygdsmuseet

Inom ramen för Hembygdsföreningens programverksamhet "lördagsöppet på hembygdsmuseet" genomfördes den 23 februari i år ett informationsprogram om tillkomsten av Bakboken från Hovdala slott. Denna bok var färdig för

försäljning till hösten 2015 och under hösten 2018 trycktes ytterligare ett antal böcker sedan det gamla lagret började ta slut. För att uppmärksamma detta har Hembygdsföreningen tagit initiativ till programmet. Christer Hansson, som var ordförande i Hovdala vänner när boken sammanställdes, kom till museet med ett intressant bildmaterial och sin egen berättelse om hur arbetet med boken genomfördes. Så många människor samlades på museet att programmet fick avverkas i dubbla omgångar. Bildvisningen skulle genomföras i museets bibliotek där dator och projektor hade riggats upp men lokalen var för liten trots att flera bord burits ut. Sammanlagt anlände omkring 40 personer till museet. De flesta var medlemmar i Hembygdsföreningen men på plats var också en studiecirkel från Lokalhistoriska arkivet och en grupp med textilhantverkare. Förutom att avlyssna programmet kunde också besökarna få information om den pågående utställningen om Hässleholms företagare och bese museet i övrigt. Det är märkbart att intresset för Hovdala slott är stort och förnyade program på det temat kan vara att vänta. När boken var nytgiven år 2015 gjorde styrelsen ett antal försök att få Norra Skåne att ta in en tidningsartikel om Bakboken men det lyckades inte. Efter evenemanget på Hembygdsmuseet kom det en artikel i Norra Skåne som hade en egen reporter på plats!

Swish. Betala enklare.

**Swish-appen i mobilen kan läsa
av QR-koden så att man slipper
knappa in hela siffraden.**

Budkavle från Hovdala Vänner

är ett medlemsblad för

Föreningen Hovdala Vänner.

Bankgiro: 721-2574.

Swishnummer 123 499 67 32!

QR-koden ser du till vänster!!

Hemsida: www.hovdala.org

**Meddelanden och bidrag till Budkavlen kan skickas på
mail: hovdalavanner@outlook.com.**

**Det är redaktören som står för
textinnehållet om inget annat anges.**

Redaktör Olof Larsson

Styrelsen efter årsmötet 2019

Ordförande

Vakant

Sekreterare:

Gunilla Steen, tel 0451-836 63, 0706-25 00 68, gunillasteen4@gmail.com

Elizabeth Möller tel. 070-7310804, elizabeth@merutbildning.se

Kassör

Tage Steen, tel 0451-836 63, 0708-74 90 63, tage.steen1@gmail.com

Ledamöter:

Hans Inge Lindulf, tel 0451-89 109, 0704-03 52 11, hich.lindulf@comhem.se
(kontaktman med Hovdala slott)

Anita Danielsson, tel 0451-191 98, 0706-02 43 00, anita.mariefred@hotmail.com (webbmaster)

Olof Larsson, tel 0451-130 18, 0793-410730, jazzklubben@outlook.com (redaktör för Budkavlen)

Tommie Nordh, 0451-188 92, 0705-316027, nordh.tormestorp@telia.com

Peter Alf, tel 0451-849 12, 0705-45 77 84, fam.alf@comhem.se

Olavi Olson, tel 0451-838 37, 0704-30 88 14, olavi.olson@gmail.com